د پوهنې وزارت
د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساينس د مرکز معينيت
د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي
کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

شلورم ټولګی

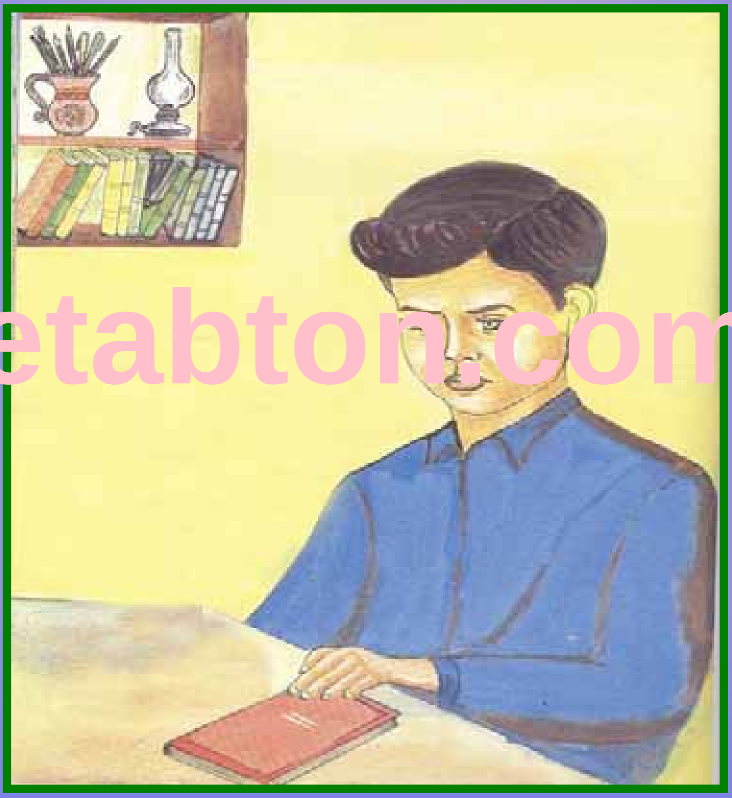

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرگو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواحد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱.ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲.الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارگر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴.دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د یپارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورگران: نفیسه پوپلزۍ او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دینی، فرهنگي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننگ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین. دکمېټې رئیس
_ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.
_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچي يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي — پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي — هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیږي — لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به — لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر — وایو الله اکبر وایو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ	عنوانونه	مخ
څلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱	د ډېرو سکاره	۲۸
نعت	۳	د تمباکو زیانونه	۳۰
د علم زده کړه	۵	نوکانو ته پاملرنه	۳۲
انسان	۷	حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
بې پروایي	۹	ګلان	۳۶
ملالۍ	۱۱	د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
کیسه	۱۴	راډیو	۴۰
د لمر ارزښت	۱۶	د ژرندو ډولونه	۴۲
اوښ خبرې کوي	۱۸	کاغذ او ګټې یې	۴۴
بحري حیوانات	۲۰	د لویانو خبرې	۴۶
میرویس نیکه	۲۲	سپینه ادې	۴۸
د کور پاک ساتل	۲۴	جرګه	۵۰
د ځنګلونو ګټې	۲۶	کیسۍ	۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵٦
د بخار ماشين	۵۸
احمد شاه بابا	٦۰
خوارېه شيان	٦۲
زمونږ ورځني خوارږه	٦۴
ربښتيا ويل	٦٦
سخاوت	٦۸
د مور خدمت	۷۰
نوم	۷۲
د چاپ صنعت	۷۴
د مفرد او جمع نوم	۷۷
همت	۵۴
نيکي کول	۷۹
متلونه	۸۱
د نوم ډولونه (خاص نوم)	۸۳

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	۸۵
د زغم ښيګڼې	۸۷
د ناروغۍ ليک	۸۹
د اړتيا ليک	۹۱
څه چې وايې هغه به اورې	۹۳
افغانستان	۹۵
عام نوم	۹۷
کليوالي ژوند	۹۹
بشري ټولنه	۱۰۱
ضمير	۱۰۳
صفت	۱۰۵
مبتدا او خبر	۱۰۷
بی زحمته راحت نشته	۱۰۹
عدد	۱۱۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

څلورم ټولګي ته ښه را غلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي دکتابونو د ساتلو ورتيا پيدا او په دې و پوهيږي چې دلوستلو او ليکلو څخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږ د برياليتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:

- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پيل و کړو څه بايد ووايو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه بايد وکړئ؟

د ټولګي د پيل لومړی ورځ وه. زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ننوتل او دسلام په اچولوسره په خپلوځايونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وويل: ګرانو زده کوونکو ! څلورم ټولګي ته ښه راغلاست،خوشحاله يم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زيار او کوښښ و کړئ ترڅو بريالي شئ. بيا يې له دوی څخه هيله وکړه چې تختې ته و ګوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ليکل شوي دي؟
زلمي لاس پورته کړ او ويې ويل: (بسم الله الرحمن الرحيم) ليکل شوی دی ښوونکي وويل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته يې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ دخپلو کارونو لکه د درسونو لوستل ، ليکل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورکارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پيل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پيل کولو لومړۍ ورځ ده ، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پيل کوو. هيله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته يې دپښتود څلورم ټولګي کتابونه چې نوي چاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو دوی ته وو يشل او ويې ويل: يوه خبره مو هېره نشي هغه دا چې خپل کتابونه ښه وساتئ چې څيرې او ژر زاړه نه شي.

> **ښوونکي ته لارښوونه:**
> - ښوونکی دې لومړی د بسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوی دې وهڅوي چې دلوست لوستل، دوډۍ خوړل او داسې نورښه کارونه د بسم الله الرحمن الرحيم په ويلو باندې پيل کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې له يوبل سره د بسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله خبرې وکړي او بيا دې هر زده کوونکی د ټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله دې لنډې خبرې وکړي.

٣. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملو سره وکاروي.
زيار (کوښښ)، پيل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي دپيل............ وه.
زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه وکړه چې د تختې په مخ څه .... دي؟
- ټولو په يو غږ ځواب ورکړ، چې .... ليکل شوي دي؟

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- نوي کلمې يې په جملو کې وکارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه د بسم الله الرحمن الرحيم په ويلو سره ډېرثواب لري او بريالتوب مو په برخه کيږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په ځوکرښو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

نعت

موخه: دپیغمبر ستاینه او ددغه نظم سم لوستل او دنویو کلمویه معنا پوهېدل دي.

پوښتني:

- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهیږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا — پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا

کل جهان د محمد په نوم پیدا شو — محمد دی د تمام جهان پیشوا

نبوت پر محمد باندې تمام شو — نه شته پس له محمده انبیا

که صورت یې آخرین دی پیدا شوی — په معنا کې اولین دی تر هر چا

محمد د ګمراهانو رهنما دی — محمد دی د ړندو دلاس عصا

که رڼا ده پیروي د محمد ده — ګنه نه شته په جهان بله رڼا

محمد د بېچاره و چاره ګر دی — محمد دی هر دردمن لره دوا

خدای یې مه ګڼه بېشکه چې بنده دی
نوریې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړوي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه،دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووایي.

۳. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نوروته ویلی شي؟
- د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ ولې د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه يې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپیر کولی شئ؟
- تاسې ابوریحان پېژنئ؟ هغه څوک و؟

یوسپین ږیری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. یوه ورځ د ده یو هوښیار او عالم ملګری ده ته پوښتنې ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وویل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګري ورته وویل: ته خو اوس سخت ناروغ يې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپین ږیری ابوریحان البیروني و. چې ډېر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه يې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

درمل پېژندل د ملتونو ادب او دودونه چې اوس هم د نړۍ په زیاتو برخو کې ورڅخه خلک ګټه اخلي. دا نومیالی پوه د ژوند ترپای پورې د پوهې په زده کړه بوخت و.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي .
- ښوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټو دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې د هر ګروپ څخه یو تن د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوریحان البیروني ناروغ، پوښتنه، را پاتې

دا به بهتره وي چې................ مړ شم.
له خپل ملګري څخه یې ....وکړه.
د دې موضوع .... به تاته څه ضروري شی نه وي .
د علم زده کړه پر مسلمان له زانګو څخه ترګوره فرض.........
دا سپین ږیری................... دی.
چې ډېر علمي آثار له ده څخه .... دي.

۳. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

جوړ ، روغ، علم، پوهه

۴. پوښتنې:

- ابوریحان البیروني له خپل ملګري څخه د څه شي پوښتنه وکړه او هغه څه ورته وویل ؟
- محمد (صلی الله علیه وسلم) د علم د زده کړې په هکله څه فرمایلي دي ؟
- د ابوریحان البیروني څخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه یې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- د لوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي د علم د زده کړې په ارزښت ویوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي .

علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، ليکل د انسان دارزښت اواهميت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- آيا ويلی شئ چې د انسان او حيوان ترمنځ څه توپير دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او ليکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د يو عقل لرونکي موجود په توګه پيدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او ليکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وايو چې انسان يو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر نېک ښايسته صورت او جوړښت سره پيدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو خارويو او ژويو فضيلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو خارويو په څېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حيوان ترمنځ توپيرونه موجود دي.
- آيا انسان کولی شي چې دهوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آيا انسان کولی شي چې د کب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آيا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وي کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شيان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شيان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښيګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته وليکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي.

٢. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله يو د بل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د انسان او حيوان د توپير په هکله نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

٣. زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې د انسان او حيوان د توپير په هکله څو جملې وليکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

ځاروېو: حيواناتو

ذکاوت: هوښيارتيا

فضيلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حيوان د توپير په هکله جملې ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې دانسان د پوهې په باره کې څو کرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

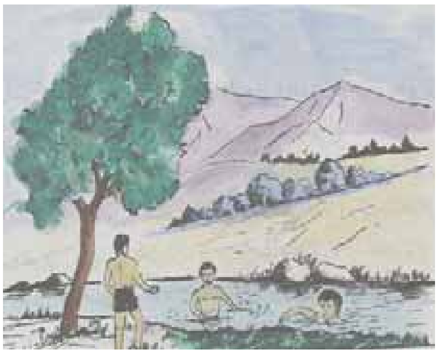

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دبې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيګڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکردلامبو وهلوله پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سرى په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبووهله . يوه ورځ چې دى له ښوونځي څخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډۍ و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل کورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه .دغه وياله چې دکليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه دکلي اوسېدونکو به دمېوو پو ټکي او خځلې ورا چولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. دکلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې وا يستل اوپه لامبو وهلويې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرګل او بادام ګل چې داجمل ټولګيوال وو په لاره تېرېدل ګوري چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وويل: اجمل ته وګوره چې په چټلو اوناولواوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ کوي.
هغوى دواړه ډېر خواشيني اوخپه شول . خو ځانونه يې اجمل ته ونه ښودل. کله چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوکورته ولاړ نودشپې ورباندې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په ويښه تېره کړه. مور او پلار او دکورنۍ نور غړي يې ډېرخپه وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات کړاوله ګاللو څخه ځو ورځې وروسته روغ شو تولګيوال يې چې دهغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو لـه پـاره کورتـه ورغلل. هغـه ډېـر ډنګرشـوی و. ورېښمين او نـور ټولګيوالـو يـې وروسـته لـه روغبړ څخـه هغـه تـه وويـل: وروره! دا نـاروغي سـتادبې پروايۍ اونا پوهۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونکي ويلي و چې هېڅکله پـه نـاولو اوبوکې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واو رېدې لـه ځـان سره يې ژمنه و کړه چې بيابه هېڅکله په چټلو او نا پاکو او بوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. متن دې په ګروپونوکې په لوړآواز ولولي.
۲. د متن مطلب دې دکيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
۳. دلاندې کلمو متضاد شکل پيداکړئ او دکلمو ترڅنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکئ .

ناپاکو: پاکو   نږدې: ___________   روغتيا: __________

دباندې: __________   زيان: ___________   خواشيني: ________

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده کوونکي دلوست مطلب دکيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د ورکړل شويو کلمو ضد يې پيدا کړای شو؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې په جملوکې وکاروئ!

ناولواوبو- خځلې- روغتيا- وياله- ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډۍ په نښه کړي .

پوښتنې:
- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخیستی شئ؟
- څه فکرکوئ چې ملالۍ څوک ده؟

یوه ورځ د تاریخ ښوونکي په ټولګي کې د څو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نومونه یې په تخته لیکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ اوله ښوونکي څخه یې وغوښتل چې د ملالۍ په اړه معلومات و ړاندې کړي. ښوونکي و ویل: ګرانو زده کوونکو! ملالۍ زموږ دهېواد یوه ملي نامتواو زړه وره مېرمن وه. کله چې انګریزانو زموږ په هېواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان هېواد پاله افغانان د انګریزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شول او د مقابلې تیاری یې و نیو. انګریزان کله چې د میوند دښتې ته را ورسیدل نو په نویو وسلو باندې سمبال و خو زموږ د هېواد زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شیانو لکه یوم، تبرونو او داسې نور، په لاس دمیوند دښتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوبو چینې او کار یزونه دښمنانو نیولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ له پاره په ډېر زړه و رتوب جنګېدل. نژدې و چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازیې داسې وویل:

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

ددې غږ په اوریدو سره دافغانانو احساسات راوپاریدل او په دښمن یې خونړی یرغل وکړ. هغوی یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې په تخته ولیکي او معنادې کړي .
- د ملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
٢. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو
یرغل – حمله
چمتو– تیار
ډګر – میدان

٣. په خپلو کتابچو کې ولیکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ویلې ده؟

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. پوښتنې:

- انګریزانو د څه له پاره زمونږ په هېواد یرغل و کړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې و نیو؟ او ولې یې ونیو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه . او ولې یې ویلې وه ؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زمونږ دهېواد ملي او زړه وره ________ وه .

هغه وخت چې زمونږ په هېواد __________ یرغل وکړ.

غوښتل یې چې زمونږ خپلواک هېواد __________.

سره له دې چې دښمن په نویو _______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د __________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په _____ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور ___________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لو ستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګریزان – مېوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ویې لیکي، د کیسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:

- د کدو او چارمغز (غوز) د توپیر په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګیوالو ته یې ووایئ؟

یوه ورځ یو سړي د غنمو پنډ په شا کړی و، چې ډېر ستړی شو نو د چارمغز دونې لاندې یې دمه وکړه او پنډ یې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه یو پټی و په دې بڼ کې د کدو یو بوټی و چې ډېر غټ کدویې نیولی و. سړي چې په بوټي کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې ولیدلې نو ویې ویل: عجیبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لویې ونې دومره کوچنې چارمغز نیولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز دکوچني بوټي اوکدودلویې و نې حاصل وای. له دې وروسته یې سرپه خپله امسا کېښود چې دمه وکړي. ناڅاپه په دې وخت کې یې په سر یوشی راولوید. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره یې وویل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به یې را ایستلي وای!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځیر شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- د کیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګرو پونوکې د کیسې په مطلب خبرې وکړي.بیادې دهر ګروپ یوکس دکیسې مطلب په خپله ژبه ووایي.

۳. په متن کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ .

۴. پوښتنې:

- یوه ورځ یو سړي چې دغنمو پنډیې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترخنګه یې دڅه شي پټی ولید؟
- سړي د چارمغز او دکدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي ؟
- دکیسې په مطلب پوه شول؟
- نوموړې کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بنې یې ولیکلې؟

کورنی دنده:

لوستل شوې کیسه په یاد زده کړئ اوخپلو خویندو او وروڼو ته یې ووایئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست

دلمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او د لمر ځخه په ژوند کې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې دلمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسیږي، څه پېښېږي؟

لمر نه یوازې د رڼا او تودوخې سر چینه ده، بلکې د څارویو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسیږي . نو انسانان، څاروي، الوتو نکي اونباتات مري . دمثال په توګه دلمرد رڼا او تودوخې دشتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونیږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهیږوچې دانسانانو خواړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شیدو، هګیو، کوچو او داسې نورو څخه لاس ته راځي. که چیرې بوټې زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي دهغه ځخه حاصل نشو اخیستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځینې میکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زیات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم بریښنا ورڅخه په لاس راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته ولیکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ ولیکي او معنادې کړي.
- ښوونکی دې د لوست څو کلمې په تخته ولیکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د یوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنګه ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې یو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اواري کړي.

٢. زده کوونکي دې په خپلو کړ وپونوکي دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پیدا او بیا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکي ولیکي.

سرچینه	زرغون	شین، برق ،
تودوخه	برېښنا	منبع، حرارت

٣. څو زده کوونکي دې دلمر د ګټو په هکله یوه یوه جمله ووایي او ښوونکی دې په تخته ولیکي.

۴. دلاندې جملو د تشو ځایونو کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

لمر نه یو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچینه ده ، بلکې د ځاروېو، الوتونکو، غلو، سبو ، مېوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډېره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زیات شمېر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم ______ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پېژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

لمر - تودوخه - برېښنا - روغتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

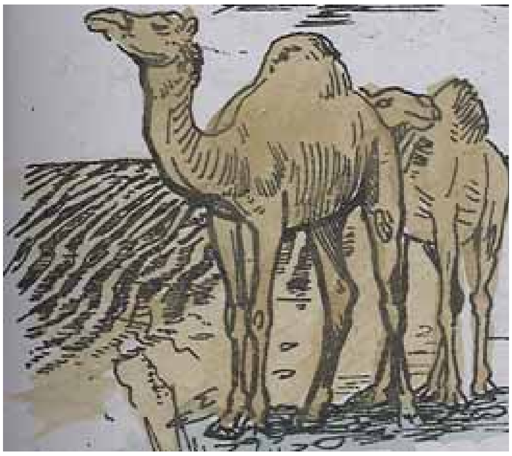

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:

- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول څاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وِڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې تونند باد ولګيږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندی ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ور کړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کيږي. څرنګه چې لږ خولې کيږم نو له همدې امله لږترې کيږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې اوګڼ باڼه لرم، که چېرې يوه سترګه وتړم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس پوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړي يم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده) (ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوي) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وايي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وايي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبېږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې ټګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسي زما ____________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه __________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې __________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوې کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پوښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو څخه ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولى شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان.

همدا راز ځينې بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوندکې ګټه اخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حيواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
٢. د لاندې جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زيا ته برخه په اوبو پوښل ــــــــــــــــــ.
په مليونونوــــ په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي.

٣. لاندې جملې د متن له مخې د شميرې په ليکلو سره ترتيب کړئ.

الف: په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي.

ب: د ځمکې زياتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.

ج: له دغو ژوو ځخه ځيني بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينی الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځيني بحري حيوانات يې و پيژندل؟
- د بحري حيواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حيواناتو نومونه وليکي او بيا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوو لسم لوست

میرویس نیکه

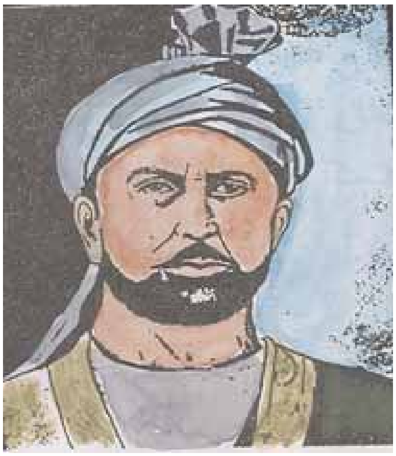

موخه:دمتن سم لوستل، لیکل ، د میرویس نیکه پېژندل اود هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلې شئ چې میرویس نیکه څوک دی؟
- میرویس نیکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

میرویس نیکه دافغانانو یو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مینه درلوده. دخپل هېواد دخپلواکۍ دګټلوپه اړه یې فکرکاوه. غوښتل یې چې افغانان په یووالي سره ژوند وکړي .

کله چې هغه د حج داداکولو له پاره بیت الله شریف ته ولاړ او بېرته بیا کندهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکوته یې دخپلو اکۍ دبېرته ګټلو له پاره دپاڅون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

میرویس نیکه له خپل مېړني ولس سره یوځای خپل هېواد د پردو له لاس څخه خلاص کړ. دخپلو اکۍ تر ګټلو وروسته یې دهېواد د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکې یې ډېر پلویان پیدا کړل .

میرویس نیکه دخپلې واکمنۍ تر پایه دیوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبردقندهاردښار په کوکران کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوې کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سویې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووايي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

٢. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هېواد __ او _______ واکمن و.

مور يې نومیالۍ مېرمن _________ نومېده.

میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او _________ مشرو.

نومیالی
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم لوست

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتيا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- چاپيريال څه ته وايي؟
- په يوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتيا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شيان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپيريال په نوم يادېږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپيريال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېرګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خويندې او ورونه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتيا ښه وي او د ناروغيو مخنيوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حديث شريف کې راغلي دي (پاکوالی د ايمان يوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېريال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونيسو:

١. کوټو ته بايد پاکه هوا او د لمر رڼا ورسيږي.
٢. د کور انګړ بايد پاک او سوتره وساتو.
٣. خځلې او دمبوو پوټکي بايد په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځايه غورځولو څخه يې ډډه وکړو.
۴. ماشومان بايد داسې روږدي شي چې د ټټی (بيت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو او بو ومينځي.
۵. خاروي او کورني مرغان بايد له کور څخه لېرې په يوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، بړستنې، روجايي ګانې، توشکې، د کور پرشونه بايد پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې يې لږتر لږه يو ځلې د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه يې له منځه لاړشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د _____________ په نوم یادیږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل _____________ دی.

کور د کورنۍ د غړو د _________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره _____________ کوم.

پاکوالی د _____________ یوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او د میوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له تشې څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- ځاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کیږي؟
- مور خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم لوست
د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:

- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دی؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمنې سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.
ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کیدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیو او سون لرګي ترلاسه کیږي او څړ ځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې میوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې له هر ګروپ څخه یو یو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتیا	تازه ګي او شین والی
چاپیریال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمنی	پانګه، دارایي

۳. پوښتنې:

- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولایاتو کې ځنګلونه شته دی؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپیریال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جوربنت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نویو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثوارلسم لوست

د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- آيا تاسو د ډبرو سکاره ليدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړېږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پيدا کيږي. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولاياتو لکه هرات، باميان، پروان، بغلان او بدخشان کې پيدا کيږي.
زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابريکو کې د سون د توکو په څېر کارول کيږي. موږ بايد کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار واخلو، دا کار له يوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته وليکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبري وکړي.

٢. د لاندي کلمو مترادف له چوکاټ څخه پيدا کړئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

فشار _______________

هبواد ______________

تودول _____________

سون _______________

زور، د سوځېدو مواد، وطن، ګرمول

٣. لاندي نيمګړي جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کي بشپړي کړئ!

د ډبرو سکاره يوه تور رنګي کلکه ماده ________________________ .

زموږ __________ په ژمي کي د کورونو او دفترونو په ________ کي له دې سکرو څخه _________ اخلي او په فابريکو کي د ________ د توکو په څېرکارول ________ .

موږ بايد ___________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کي او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار ______________ .

د ا __________ له يوې خوا اقتصادي دی او __________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کي مرسته ______________ .

۴. پوښتني:

- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هبواد په کومو ولاياتو کي پيدا کيږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پيدا ايښت په هکله معلومات پيدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کي د ډبرو سکرو په اړه څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- داسې څوک پېژنئ چې سګرټ ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیايي حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نېشه يي توکو څخه يو زيان رسوونکى بوټى دى . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتيا ته تاوان رسوي.

د ساه اخيستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسيله زيانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيداکوي لکه دخولې بدبويي دغاښونو توربدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زيان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کيږي. که يو سګرټ او چلم څکوونکى د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګى نوروته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کيږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخيستل کيږي همدا راز دغه توکي مالي زيانونه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې يوه اندازه پيسې بې ځايه لګوي، که هغه پيسې په مېووا خوړو ولګوي کيداى شي يو غښتلى انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې يې کړي ترڅوبدن يې په ناروغيواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب سږو، ششونه غښتلى، قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سګرټو، نسوارو اوچلم په زیانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي .

۲. :پوښتنې:
- څوک چې سګرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زیانونه لري؟
- دسګرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زیانونه لري؟

۳. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځايونو کې وکاروئ.

له، څخه، او ، او، په چې

تمباکوهم دنشه يي توکو ____ منځ ______ یو زیان رسوونکی بوټی دی.
سګرټ ____ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زیانونه اړوي.
نسوار دخولې _____ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیدا کوي.
سربېره _____ دې ______ په خپله عملیا نوته زیانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کیږي.

۴. زده کوونکي دې د سګرټو د زیانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

ارزونه:
- آیا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وویل؟
- آیا دوی دلوست مطلب په څو کرښوکې له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې ولیکئ!

سګرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زیان ،روغتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست
نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوځولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې موږ خپل نوکان غوځ نه کړو او پاک يې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان یو څه اوږدېږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې یو یا دوه ځلي د نوکانو لنډول د روغتیا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، لیکل او نور زیات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې شیان بندېږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله باید خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځینې ماشومان اولویان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتیا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعالیتونه و ښارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې یو ځلې خپل ______ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ______ څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې ______ بندیږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د __________ لامل ګرځي.

ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ______ پرې کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول

کار ډېر __________ ګڼل شوی دی.

٣. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په «ان» جوړیږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهیدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي یې پرې کړي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

- آیا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ ؟
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په یارانوکې څوک دفاروق لقب لري او ولې ؟
- د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) دوهم یاردی. اصلي نوم یې عمر د پلار نوم یې خطاب دی . دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې داسلام په مبارک دین مشرف شو .

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) داسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دین ډېر زیات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زیات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې یې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري . همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک یې داسلام مبارک دین ته را بللي دي. په عدالت کې نړیوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خلیفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهارد لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبیا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپیرکوونکی
خلیفه- ځایناستی، د پیغمبر جانشین
ټپي- زخمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- دمتن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، برياليتوبونه ، خلاًفت ، نړی)

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو ووېشل شي او هر ګروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي. بيا دې مطلب نورو ته ووايي.

۳. پوښتنې:
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم يار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته دمسلمانانو مشروتيا کل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت دمسلمانانو خليفه و؟

۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيا يې په خپلوکتابچو کې وليکئ.په جملو کې يې پې سمې وکاروئ!

ابوبکرصديق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچوکې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، برياليتوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، لیکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ.
- آيا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زموږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ!

زموږ په ګران هېواد کې ډول ډول ګلان پیدا کېږي. چې غوره ډولونه يې دادي: کشمالی، یاسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او

داسې نور چې زموږ هېواد وال يې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښايست او دهوا د سمسورتيا له پاره کري او روزنه يې کوي.

زموږ د هېواد مشهورې مېوو لرونکي ونې لکه زردآلو، آلوبالو، لیمو، انار، انګور، ناک، مالته، نارنج، منه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنګارنګ او ښکلي ګلان لري.

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل جوړوي چې هر يو يې د زيات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ښکلا او روغتيا ،خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې دګلانو د ګټو په هکله دهر ګروپ څخه یو تن خبرې وکړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زموږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ___________________ .

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل ____________.

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او _______ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

٣. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	<u>کشمالي</u>
زرد آلو	<u>زردآلان</u>
مڼه	_______.
مالټه	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زموږ په هېواد کې پیدا کیږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه شی جوړیږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچونې زيانونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې ميوه خورئ کوم ټکي بايد په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمری دواړه په ځلورم ټولګي کې زده کړه کوي. اجمل هوښيار، او با ادبه هلک دی. په ټولګي کې لومړی لمبر او په ښوونکو ګران دی. له خپلو ټولګيوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمری يو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

يوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د کېلو په خوړلو لګياو او د کېلو پوټکي يې په بې پروايۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. اجمل غوښتل چې ټولګي ته لاړ شي پام يې نه شو پښه يې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته يې يووړ. وروسته له معاينې څخه څرګنده شوه چې د پښې هډوکی يې مات شوی دی. ډاکټر ورته نسخه ور کړه او بيا يې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډيره پاملرنه وکړي. اجمل د ډاکتر خبرې په پام کې ونيولې د څو مياشتو په بهير کې د اجمل کلنۍ آزموينه را ورسيده او دی له آزموينې څخه پاتې شو.

دې ته اړشو چې همدا ټولګی په بل کال کې بيا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري دبې ځايه پوټکو غورځولو او د بې پروايي له امله اجمل ته څومره زيان ورسيد. نو ګرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې يو شی خورئ لومړی يې ومينځئ. بيا يې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زيان ونه رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبی ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې ______کوي.

اجمل یو هوښیار او با ادبه _____ دی.

له خپلو ټولګیوالو سره ښه _____ کوي.

خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه ________ وو.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګیا و او د کېلو ______ به یې په _______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.

اجمل _________ چې ټولګي خواته لاړ شي.

پام یې نه شو ________ یې د کیلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.

دی د پښې د ژوبلېدو څخه __________ و.

ډاکټر ورته ____________ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځایه پوټکو غورځولو او دبې پروایي له امله اجمل ته څومره _____________ ورسېده.

تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی یې ومینځئ، بیا یې ___________ .

دهغه پوټکي دلارې په سر _________ بلکې د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ!

۳. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګیوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ باید کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګیوالوته ویلی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړي شول؟
- پوښتنو ته یې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په خو کرښو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- راډيو کومې اساتياوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډيو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا يېزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بيا د ايټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو ننداړې ته يې وړاندې کړه چې ډېر ژر يې پراختيا وموندله.

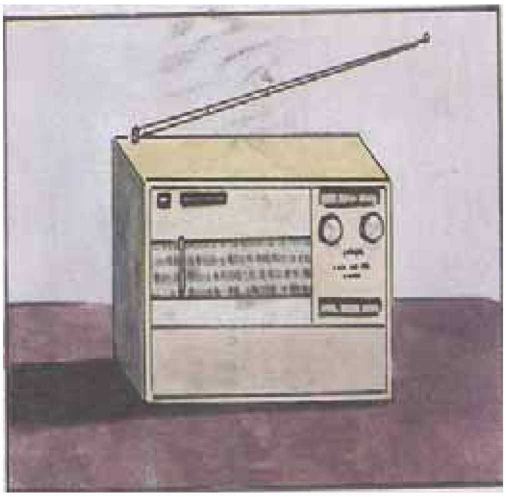

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې دراډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څوتنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۲) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډیو د ارزښت په اړه دې د زده کوونکو د سویې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسیم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار د راډیو په اړه نورو ته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

۲. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډیو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډیو د تخنیک زده کړه د لومړي ځل لپاره چا وکړه؟
- راډیو خلکوته کومې اسانتیاوې برابرې کړې دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډیو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.

د همدې تجربې په بنسټ ___________ جوړ شو.

وروسته بیا ایټالوي پوه _______ د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډیو جوړه کړه.

زموږ په هېواد کې د ___________ د حکومت په موده د راډیو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډیو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډیو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شویو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډیو، ټېلګراف، فضا، غږونه) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوویشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، لیکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- خلک خپلې غلې چېرې اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلې؟

خلک دغلې داني دمیده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او دغلې دانې میده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه هم ګټه اخیستنه لکه لاسي مېچني، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه يې د ماشینونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسیله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کیدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوايي څرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندوڅخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سیمې چې برېښنايي ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تېلو او ماشیني ژرندو څخه ګټه اخیستل کېږي.

ژرندې دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار يوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځینې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولنې اړتیاوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتیا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متـن پـه لوړ آواز ولـولي. بیـا دې یـو تـن د ټـولګي پـه مخکـې د ژرنـدو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه __________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو ________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ولري.

زموږ په هېواد کې دژرندو ________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره __________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______ .

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره __________ لري.

۳. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتـابچو کې ولیکئ!

خلک ___ بڼه ______ اړتیا ______ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:
- څو ډوله ژرندې مو ویېژندلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې ویېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندود ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه و يشتم لوست

کاغذ او کتابچې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د کاغذ د ارزښت او کتو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- مورې خپلې خبرې او اړتياوې د څه شي په مخ ليکو؟
- پخوانيو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ ليکلې؟ او ولې؟

مورږ څومره کتابونه چې ګورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانيو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به ګران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپريدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسيله له يوه نسل څخه بل نسل ته او له يوه ځای نه بل ځای ته خپرېږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کيسې نکلونه په ډبرو، خاورينو تختو او پوستکو باندې ليکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به يې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو ليکلې. ورو ورو د ځارويو په څرمنو ليکل پيل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طريقه پيدا کړه. د يو ډول ونې پوستکې يې پاک کړل او په هغو يې ليکل پيل کړل. په هغو وختونو کې د چين خلکو هم د سپنسيو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کوښښونه وشول ترڅو ننني کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سنی کاغذ له يو ډول و نو څخه جوړېږي. دلرګيو ټوټې په يوه ډنډ کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګډ کړي. ځينې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او يو ټينګ او بلن شی ورڅخه جوړېږي. بيا دا اوبلن د ماشينونو په وسيله نری کوي او د يو شي پرمخ يې خپروي چې وچ شي. وروسته يې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ يوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپولو کې نه کارول کيږي بلکې له پېړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګيت پوښ، کارتونه، الماری او بکسونه هم جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز نوټونه هم له يو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځينې ژوند د اړتيا شيان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې يو تن د ټولګي په مخکې د کاغذ د پيدا ښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوبڼ، مايع
پېړ، پنډ
سپېڅيو، تارونو

۳. پوښتنې:
- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟
- د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه بڼه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختږ	پرمختګ
سپېڅيو	سپنسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درویشتم لوست

دلویانو خبرې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د لویانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخیستل او په متن کې د مختاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:

- آیا تاسې په خپل کور او کلي کې د لویانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصیحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اورېدلي وي ویې وایئ؟
- موږ د لویانو خبرو ته ولې په غور غوږ نیسو؟

- د هر انسان د بریالیتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتینی عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه یوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهېږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان یواځې د نېکمرغۍ له پاره پیدا شوی او نېکمرغي یوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربو نه پند واخلي.
- بریالیتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل بریالیتوب باندې باور او ایمان ولري.
- پوه یې په بل زده کوي او ناپوه یې په ځان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وینا مطلب بیان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. دهر ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوپوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړې ولري.

(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزونه:

- زده کوونکي ګټورې ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده یې زده کړئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیریشتم لوست

سپینه ادي

موخه: د سپیني ادي پېژندل او ددې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتني:

- د سپیني ادي نوم خو به مو اوریدلی وي ویلی شئ چې هغه څوک وه؟
- تاسو دځینو پښتني مېرمنو شاعرانو نومونه اخیستلی شئ چې هغوی په خپل وخت کې شعرونه ویلي وي؟

سپینه ادي دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزۍ او دهرات دښار اوسېدونکې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه.

سربېره پر دې چې یوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې یوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زیات اشعاریې ویلي دي ، کله چې ایرانیانو په (۱۲۵۵هـ ق) کال په هرات یرغل وکړ او دهغوی یرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغې پښتني مېرمني دافغانانو د بري په ویاړ یو ډېر ښکلی شعر ووایه چې د (هرات محاصره) نومیږي . په هغه شعرکې یې دافغانانو د بري ستاینه کړې ده.

د شعر څو بیتونه یې دادي:

راشه چې تاته حکایت کومه		د سدوزو د سلطنت کومه
د پښتنو توري به تل ځلېږي		د دښمن سترګې له برښنا ړندیږي
دوی وو مېړونه پښتانه توریالي		پر ننګه ټینګ وو د وطن ننګیالي
د هرات خوا وه له غلیمه خالي		دلته خپره وه هوسایي خوشحالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بیادې د سپینې ادې په هکله معلومات و وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ یو تن دسپینې ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبیا دې دلوست د مطلب په هکله له یو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ یو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپینې ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پیدا کړئ او دکلموتر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ:

پرهېزګاره
افتخار
صفت
عالمه

الف:پوهه: ________

ب : زاهده ________

ج : ویاړ: ________

د : ستاینه:_______

۳. پوښتنې:

- سپینه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپینې ادې دافغانانو دبرې په ویاړ یو شعر ویلی دی دهغې شعر څه نو مېږي ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!

سپینه:　　نورمحمد :　　قام:　　هرات:　　عالمه:

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپینې ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شویو متراد فو کلمو معنا یې له چوکاټ څخه پیدا کړی شوه؟
- پوښتنوته یې سم ځوابونه وویل؟
- په ور کړل شویو کلمو کې یې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په خو کرښو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، لیکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:
- جرګه څه ته وایي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګــه د افغانــانو ملــي دود دی. کلــه چې زمــوږ د هېــواد والــو تــر مــنځ کومــه ستونزه پیــدا شــي، د قــوم مــشران ســره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وایي. په جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي. تر ډېر فکر او غور وروسته داسې پرېکړه کېږي چې ټولو ته د منلو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

که څوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنیو، کلیو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي، د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه ______________ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډېږي.
په جرګه کې خلک او مشران ________________ .
له ډېر ____________ وروسته پرېکړې کیږي.
جرګه د افغانانو ملي ______________ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

پوښتنې:
- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وایي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلومولو ته کیسۍ وایي.دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.
وواېئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځاییږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي (پښ بنۍ)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري. (غلبېل)
- ځي،ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیورۍ)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی. (چرګ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی یې دننه غوښه یې بهر. (شاتېنګی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسې په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېريال شيانو ته و ګوري او کيسې دې ترې جوړه کړي. نور به يې وار په وار ځواب وايي..

دزده کوونکو فعاليتونه:

۱.زده کوونکي دې په وار سره يوه کيسې په لوړآواز ولولي. بل تن به يې وار په وار ځواب وايي.

۲. زده کوونکي دې يو له بل سره کيسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

۳. لاندې نيمګړې کيسې په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې _______________.

ځي ځي مخ نه _____________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پرې ____________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم _______________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کيسې سمې لوستلی شي؟
- د کيسيو ځوابونه يې پيدا کړل؟
- له ځانه يې کيسې وويلی شوې؟
- نيمګړې کيسې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کيسې وليکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به يې ځوابونه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه ويشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندي کيسې په لوستلو او ليکلو سره د همت اومېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسې يوه لنډه کيسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ويې وايئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طايي ته چا وويل: تر خپل ځان دې په دنيا کې بل څوک مېړنی ليدلی دی او که نه؟

حاتم طايي ورته په ځواب کې وويل: هو! يو ورځ ما څلويښت اوښان دعربو د اميرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې يوې ګوښې ته وتلی وم. يو سړی مې وليد چې د ځوځانو يو لوی ګېډی يې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طايي مېلمستيا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک يې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وويل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت په ځان نه ړدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وويل: په رښتيا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زيات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست دمطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووایي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ___________

امیران __________

ګېډۍ __________

پادشاهان
مېړانه
پېټۍ

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طایي ته ________ وویل:

تر خپل ځان دې په دنیا کې بل ________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟

یو ورځ ما ځلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____کړي وو او هغوی مې ____ وو.

یو سړی مې ولید چې د __________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.

له هغه څخه مې ___________ وکړه.

د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې __________.

هغه ځوک چې خوری ډوډۍ د خپله ___________.

د حـاتـم مـنت په ځان نـه ږدي ____________.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

د لوستل شوې کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ،او دمتن شعر له یاده زده کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ويشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، ليکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخيستل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسايل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسيلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسيله دوه بېلې لارې سره نښلول کيږي. د پلونو د شتوالي په وسيله ديوه سيند يوه خوا له بلې خوا سره يو ځای کېږي او دتګ او راتګ سبب کېږي. د مثال په توګه که چېرې د يو سيند له پاسه پُل نه وي، مورږ نه شو کولی چې له سيند څخه بلې خوا ته تېرشو. نوښه به دا وي په هغو سيمو کې چې

هلته سيند او لويې ويالې موجودې دي بايد پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېرې کېدوله پاره د سيندونو او لويو ويالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتياوې يې برابرې کړې دي. نو مورږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترېنه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي ببرته يې په خپلو متو او زيار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو یې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ یو زده کوونکی معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- پلونه زموږ په ورځینی ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

۳. تمرین:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
پُل	
لار	
خوا	

جمع	مفرد
سیندونه	
سیمې	
ویالې	

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو ، څارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې _____________ .

د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه ___________ .

په هغو سیمو کې چې ______ سیند یا لویې ویالې موجودې دي باید ____ورته جوړ شي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

دپلونو د ارزښت په هکله څوکرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ويشتم لوست

د بخار ماشين

موخه: دمتن لوستل، ليكل،د بخار ماشين پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشين په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزی اواريږي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار ديګی ژر خواړه پخولی شي او که عادي ديګونه؟ ولې؟

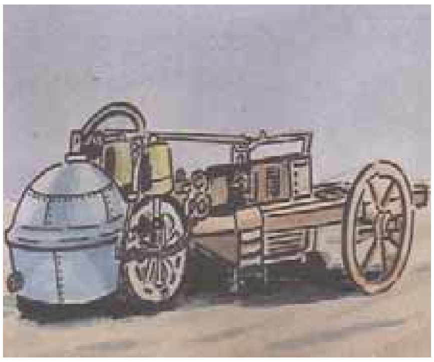

هغه وخت چې د بخار ماشين جوړ شوی نه و خلکو به ټول خواړه په خاورينولوښو کې پخول .هر کله چې د بخارماشين جوړشو نو لاسي کارونه ماشيني شول چې په دې توګه د بخار د ماشين په هکله نظر د لومړي ځل له پاره ديوپوه (ليوناردوداوينچي) له خوا په (١٦) ميلادي پيړۍ کې وړاندې شو. په اوه لسمه پيړۍ کې ددغه ماشين يوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به يې او به له کان (معدن) څخه پورته کولې. په همدې پېړۍ کې بيا يوه ايټالوي مخترع (جيوواني) يوه اوبه ايشوونکې آله (آب ګرمي) جوړه کړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ کې يې ستر کاروکړ هغه (ينيس پاپن) دی. ده د بخار هغه ديګی جوړ کړ چې د نرۍ په پخلنځيو کې کارول کيږي او په دغه ديګي کې يې د لومړي ځل له پاره دغويي کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي. تردې وروسته بيا (توماس نيوکومن) د بخارانجن جوړ کړ. يو بل پوه چې (جيمزواټ) نومېده دې کارته يې وده ورکړه. وروسته بيا د بخار ماشينونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه يې جوړ شوي دي او په ټوکر اوبدلو، د کانونو، ترانسپورتی ماشينونو او د نورو ډول ډول فابريکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. ټوله نړۍ د ماشين کيدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتيايي هڅې لا رواني دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲. لغتونه / معنا

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
بېلګه	نښانه
پخلنځی	د خوړو د پخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثر کار کوي.

۳. پوښتنې:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګۍ چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، ليکل او دهېواد د ملي و اکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او دچاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشاه بابا اصلي نوم احمدخان دی اود ابدالي زمان خان زوی دی. احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمريز کال دقندهار په ښارکې زېږيدلی دی . پلار يې د هرات مشرو.

احمدشاه بابا د نادرا فشار له مرګه وروسته په (۱۱۲۰) هجري لمريز کال د قوم دمشرانو دلويې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو. په دېره لږه موده کې يې پياوړی مرکزي حکومت جوړکړاوډافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سربېره پر دې چې د جګړې په ډ ګرکې توريالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ويلي دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنيا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را يادکړم
زمادښکلي پښتونخوا د غروسرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاورو ته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر - میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترڅنګه یې ځوابونه ولیکئ.

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي
زما بـه هېر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو د پېرشم لوست

خواږه شيان

موخه: د متن لوستل، ليکل د خوږو شيانو پېژندل او دهغو د ګټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوږه ولري؟
- د ډېروخوږو شيانو خوړل ګټه لري او که زيان؟ ولې؟

خواږه شيان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره يا شکره، ګوړه، شيريني، قند، نقل، چاکليټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شيانو او مېوو کې هم زياته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږوشيانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خواږه شيان انرژي يا قوت لري چې موږ ټول او په تېره بيا ماشومان ورته ډېره اړتيا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زيانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زياته خوږه يا خواږه شيان وخوري نو اشتهايې خرابوي او نور خواړه نه شي خوړ لای. ځکه نور خواړه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شيانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې ګټې يې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شیانو په اړه دې لنډ معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر څارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوړو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.

۲. د جملو د تشو ځایونو لـه پـاره د قـوس څخه مناسب لفظ خوښ کـړئ او پـه کتابچو کې یې ولیکئ!

خواړه شیان انرژي یا قوت _______________ . (لرې، لر م، لري).

موږ خوړوشیانو ته ډېره اړتیا __________ (لرم، لرو، لرئ).

د خوړو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه ___________ . (وکړئ، وکړم).

۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شیان، خواړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د خوړو شیانو نومونه ویلی شي؟
- د خوړو شیانو د ګټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شویو ګډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شیانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه د پرشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، لیکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ور کول دي.

پوښتنې:

- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چیرې خواړه انسان ته ونه رسیږي څه کیږي؟

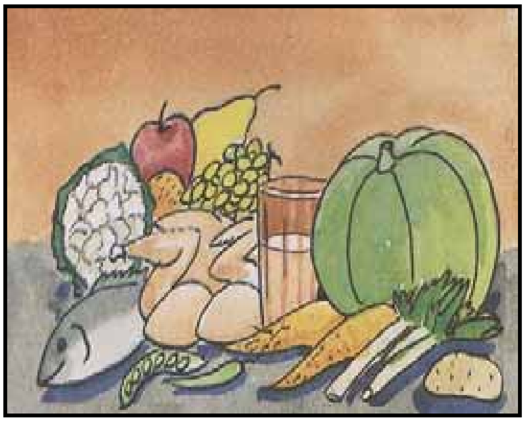

د دې لـه پـاره چـې ژونـد وكـړو او خپل ژوند په ښه توګه تېر كړو نو موږ لـه هـوا، اوبـو سربېره خوړو تـه اړتیا لـرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتیاوې دي. بـې لـه خـوړو څخـه د انسان ژونـد امكان نه لري. خواړه ټولو هغو شیانو ته وایي چې موږ یې خورو او څښو.

لـه خوړو څخـه یوه برخـه زموږ پـه بدن كې انرژي یـا قوت تولیـدوي. او زمـوږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول یې یا دونه كوو.

۱. خواړه زموږ د بدن په وده كې خورا مرسته كوي.

۲. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.

۳. خواړه زموږ پـه بـدن كې انـرژي برابـروي چې جسمي او فكـري كارونـه سرته ورسـوو. د دغـې انـرژۍ لـه كبلـه زمـوږ بـدن غـښتلی او پیـاوړی كېـږي او د ځینـو ناروغیو په وړاندې مو د بدن مقاومت زیاتوي.

ګرانـو زده كوونكو! هغـه خـواړه چې زمـوږ د بـدن ټـولې اړتیـاوې بـشپړوي او هـم زموږ بدن په ښه توګه ور څخه كار او فعالیت تر سره كوي د مناسبو خوړو پـه نامـه یادیږي. په ښو او مناسبو خوړو كې د بدن د ورځنۍ اړتیا وړ مـواد لكـه پروټینونـه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بـدن تـه انرژي برابـروي پـروټین زمـوږ هـډوكي پـه تېـره بیـا د ماشـومانو هـډوكی پیـاوړي كـوي پـروټین پـه غوښـه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيدو ، هګيو ، لوبيا ، سبو ، غلو ، او مېوو کې پيدا کېږي نو لازم دي چې موږ د خپل وس او توان په اندازه پروټيني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:
• ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
• ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتيا په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. د هر ګروپ يو تن دې د خوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

٣. پوښتنې:

- خواړه زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
- په کومو خوړو کې پروټيني مواد موجود دي؟
- مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خواړه زموږ د بدن په ______________ کې خورا مرسته کوي.

خواړه زموږ بدن ________________ ساتي.

خواړه زموږ په بدن کې ____________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زموږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښيږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې د پرشم لوست

رښتیا ویل

موخه: د متن لوستل، لیکل، د رښتیاویلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې يې پلي کول دي.

پوښتنې:
- که تاسو په هر کار کې رښتیا ووایئ مور او پلار مو در څخه خوشحالیږي؟ که هو، نو ولې؟
- رښتیاویل څه ګټه لري؟

د اشک کورنۍ یو بڼ لري. یوه ورځ اشک خپل بڼ ته ورننووت او پکې ګرځېده. د بڼ په یوه خوا کې یې پر یوه تبر سترګې ولګېدې. تبریې را واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې پوټکی یې پرې کړ. بیا وروسته اشک له خپل پلار سره د بڼ لیدلو له پاره ولاړ.

اشک او پلار یې په بڼ کې ګرځېدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې دي. پلار یې ډېر خواشینی او په غوسه شو. له اشک څخه یې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اشک چې خواشینی ښکارېده، پلار ته یې وویل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې په دې عمل سره ونه وچېږي او پاڼې یې ژېړیږي.

پلار یې دده په رښتیاویلو ډېر خوښ شو او ورته یې وویل: زویه! د ونو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پوټکي پرې شي نو ونه وچیږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره ایښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتیاویلو ډېر خوشحاله شوم، ځکه چې تا رښتیا وویل او رښتیاویل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بيا دې يو يوتن د متن مطلب بيان کړي.

٢. د لاندې کلمو هم معنا پيدا کړئ او تر کلمو لاندې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

بڼ ـ ...... خوښ ـ .... پوټکی ـ .... خواشيني ـ .... غوسه ....

٣. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ اود جملو په تشو ځايونو کې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

د اخک کورنۍ يو بڼ ________________ . (لري، لرو)

تبر يې واخيست او ديوي مېوه لرونکي ونې. پوټکي يې ________ . (پرې کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار يې کله چې په بڼ کې ________ . (ګرځېدل،تلل)

ګوري چې دهماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوي ________ . (دي،ده)

زويه! د ونو پوټکي څوک نه ___________ . (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب يې پوه شول؟
- زده کوونکي د ړښتياويلو په ګټو خبرې کولی شي او له ړښتيا ويلو سره يې مينه پيدا کېږي.
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نيمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د ړښتياويلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور د یرشم لوست

سخاوت

موخه: د متن لوستل، لیکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې یو سړی د خپل مال، پیسو او نورو څخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې ډېر ښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دی. د مثال په توګه که چېرې یو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید مرسته وکړو. همدا راز یو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنیا کې عزت ورکوي او د هغه مال زیاتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې یو شاعر وايي:

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لازیات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

۲. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!

سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وايي چې یو سړی د خپل مال، پیسو او نورو شخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.

سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې ___________بلل شوی دی.

که چېرې یو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید ______ وکړو.

سخي انسان ته د خدای ______ هم وايي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زیات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه د یرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، لیکل اود مورد حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسې ولې د خپلې مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. دهغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې یې ومني. کله چې هغوي بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بریالی او آخرت یې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی(کرم الله وجه) ته یې وویل: زما څادر واخله او په پلانکې ځای کې یې یو شپون ته ورکړه.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د شپون ځای ته ورغی. حضرت علی (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژني؟ سړي ورته وویل: چې هو: پېژنم یې. هغه په غره کې رمه پیایي. حضرت علی (کرم الله وجه) شپون ته ورغی او ورته یې وویل: حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) پر تا سلام وایه او دا څادر یې ما ته راکړ چې تا ته یې درکړم. شپون ورته وویل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) غاښ شهید شوی دی، ما خپل غاښونه مات کړل. بیا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجه) ورته وویل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی، خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل څادرزما په لاس تاته دسوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بیا هغه څادر واخیست او مننه یې تري وکړه.

د اسلام پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمایلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره دلوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

۲. پوښتنې:

مورې بايد له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته يې څه وويل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زمونږ پيغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمايلي دي؟

۳. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار _______________ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخيست او د ___________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې __________ يې درکړم.

جنت د مور او پلار تر ________________ لاندې دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ويلی شي؟
- پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نيمګړي جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي ليک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ د یرشم لوست

نوم

بریالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا،	چوکۍ،
کړکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم یې پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه ډول کلمې لیکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حیوان، نبات او یا نورو شیانو د پاره وي.
لکه خټک، قادر، آس، اوښ، ونه، څوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترڅنګه د چرګانو یو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وایي چې چرګان په کې ساتل او پالل کیږي. همدا راز هغه یو آس او یوه غوا هم ساتلې ده او روزنه یې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چورګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا یې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ایښې دي چې د ګلانو د ننداري له پاره ترې کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتیا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وایي: زویه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه باید په چا ونه پلورو او نه یې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب باید په امانت داری ولاړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، ځارویو، نباتاتو او شیانو نومونه په تخته ولیکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومونې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته ووایي.

۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي، ګلان، څوکۍ، ونې، روغتیا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، څکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وایي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، ځارویو او د نباتاتو یو څو نومونه ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

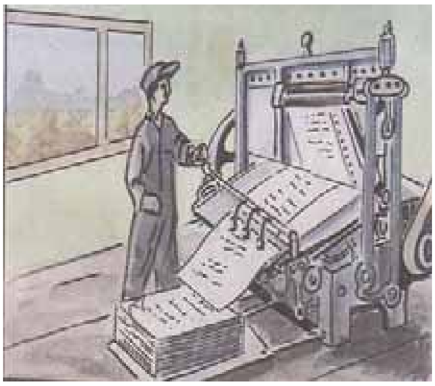

اوه د یرشم لوست
د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، لیکل. د چاپ ماشین د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشین د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشین لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور يې کتل او په فکر کې و. پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زویه؟ احمد وویل: ما د اکتابونه کتل. ته يې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار يې وخندل او ورته يې وويل: زويه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو لیک نه پېژانده. دیوه کار یا دکوم خبر د رسولو له پاره به يې سړی یو ځای او بل ځای ته لیږه.

په دې کې يوه لويه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم خو تنو ته رسېده او ځینو نوروته چې لرې اوسېدل ښېخي نه رسېده.

بیا داسې وخت هم راغی چې خلکو لیکل زده کړل خو د لیکلو له پاره ډېر کوښښ اووخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې لیکنې باید ژر ولیکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په يو ځای کولو سره د چاپولو طريقه پيدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل او دهغه په وسیله يې کتابونه چاپ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګیو دا توري خرابېږي او بیا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپېږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له یو بل سرې څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته دیوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول یو وړوکې د چاپ ماشین جوړ شو چې یو کتاب یې چاپ او خپور کړ.وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند . اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښایسته او رنګینې ورځ پاڼې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او ښځې یې په مینه لولي، خپله پوهه زیاتوی اوله هغو څخه په خپل ورځیني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي.
که چېرې د چاپ ماشینونه نه وای نو موږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېرخوښ شو او ویې ویل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشین په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشین په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بیان کړي.

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتیا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

٣. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځایونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار ________.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه __________ وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار يې ور ښخه پوښتنه وکړه څه _______کوې؟

احمد وویل: ما دا کتابونه ________.

ته يې وګوره څومره ښکلي ______ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو څخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپرېږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دېرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی.	دا پسونه دي.
دا کتاب دی.	دا کتابونه دي.
هغه ونه ده.	هغه ونې دي.

د مفردو جملو جمع وليکئ!

مثال: دا سړی دی.	دا سړي دي.
مفرد	جمع
دا ښځه ده.	دا .... دي.
دا اس دی.	دا...........دي.
دا سندا دی.	دا .... دي.
دا پسه دی.	دا .... دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځايونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

کله چې کومه ستونزه پيدا شي د قوم __________ سره راغونډيږي.

ستونزې او ____________ د جرګو له لارې او اريږي.

له جرګې څخه ______________ ملاتړ کوي.

زموږ هېواد زيات __________ لري.

دواکسين ______________ بايد پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سيندونه، وياله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپېژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعريف کولی شي؟
- د ورکړل شويو مفرد او جمع نومونو څخه يې جملې جوړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له ياده وليکئ او بيا يې د جمع په نومونو واړوئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه د یرشم لوست
نیکي کول

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نیکي په مفهوم پوهېدل او په ورځینیو چارو کې یې عملي کول دي.

پوښتني:
- ستاسو په فکر نیکي یعنی څه؟
- نیکي کول څه ګټه لري؟

یو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسیله نیکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده. څه یې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ویل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسیله نیکي او مرسته کول، مثلاً: د یوه ړوند لاس نیول او سمې لارې ته یې برابر ول دي او یا څوک ړوند یا کمزوری له سړک څخه بلې خوا ته تېر کړي. که دیو چا بار دروند وي، ورسره یې یوسي.

که څوک وږی یا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نیسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وایي:

کر د ګلو کړه چې سیمه دې ګلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي
کوهي مه کنه د بل سړي په لار کې
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
٢. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
ژبه	ژبې
لاس	
مرسته	
لارښوونه	
سرک	

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

یو انسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکي اومرسته ________.

دژبې په وسیله خلکوته لارښووني _______________.

په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو ړوند لاس _______________.

که د یو چا بار دروند وي، ورسره یې _________________.

٤. د لاندې بیت مطلب په نثر ولیکئ!

کــر د ګلـو کـړه چې سیمه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کـره پـه پـښو کـې بـه دې خار شي

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نیکي کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- دلوستل شوی بیت مطلب په نثر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:

- تاسې متلونه اورېدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- خپل عمل دلارې مل.
- څه چې کرې هغه به رېبې.
- ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- چې اوسې، په خوی به د هغو سې.
- له يو لاس نه ټک نه خېژي.
- په يوه ګل نه پسرلی کېږي.
- مارته په لستوڼي کې ځای مه ورکوه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وویشئ چې له یو بل سره د متلونو په اړه وغږیږي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن ولولئ او یوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بیا دهرې ډلې یو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

۲. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بیا متلونه په ګوته کړئ، وروسته یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سترګې په ښونه درنیږي.

د اخک پلار.

ځمکه هغه سوځي چې اورپرې بلیږي.

د هوسۍ مور.

درواغ د ایمان زیان دی.

اوښ په بډه نه وهل کیږي .

که نن پر ما سبا پرتا .

دریاب په لوټه نه خړیږي.

زموږ افغانستان.

د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:

- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوی کولی شي چې متل له یاده ووایي؟
- په دې پوه شول چې متل باید سرې چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له یاده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څلوېښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال ختک،	امیر کروړ،	ننګرهار،
مزارشریف،	ابوریحان البیروني،	بامیان.

موخه: د متن لوستل، لیکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل،او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي ؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وایي؟

خاص نوم: هغه دی چې په یو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شریف، احمد شاه بابا، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاریخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابرباغ، د باغ بالا هوټل،د امیر عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولایت، لوېديځ ته یې د وردګو او میدان ولایت، جنوب خواته یې د لوګر ولایت او ختیځ ته یې د لغمان او ننګرهار ولایتونه پراته دي.
کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجوني او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې یې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

٢. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بیادې په تخته ولیکي.

٣. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

افغانستان ډول ډول خاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نومېږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په بڼ کې ښکلي او ښایسته ګلان کرل کېږي.

دکابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې یې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتې مرغه

موخه: د متن لوستل، لیکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:
- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له یو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

یوه ورځ ښایسته ګل له خپلو څوټولګیوالو سره یو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی دیوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو یې پیل وکړ.

په دې شېبه کې یې الوتونکي مرغان لیدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښایسته ګل ورغی او مرغه یې ونیو ،ویې کوت چې یو وزر یې مات دی. ایمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته یې وړم او کوښښ کوم چې وزر یې جوړ شي. اڅک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.

ښایسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. مور یې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزریې جوړ شي. مور یې بیا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ ښایسته ګل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخیستله.

ښایسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښایسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره یې وویل: او س باید دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

٢. پوښتنې:

- که موږ یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- موږ باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟

٣. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
ونې	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست

د زغم ښيګڼې

موخه: د متن لوستل، ليکل او په زده کوونکو کې د زغم او حوصلې د ښيګڼو د پياوړتيا روزنه ده.

پوښتنې:
- ويلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک د ښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بشريت ستر لارښوونکی حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.
زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار اخيسته.
وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه له اداکولو له پاره د جومات په لور روان و د تللو په حال کې به يوې يهودۍ ښځې له بامه پر مبارک ځځلې راغورځولې او د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) به دا اذيت په ډېره سړه سينه زغمه او له صبر څخه به يې کار اخيسته دغه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خو ناڅاپه دوه ورځې دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په دويمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ يهودۍ ښځې پر ده ځځلې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم(صلی الله عليه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، يوتن مبارک ته ځواب ورکړ چې هغه ښځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بيا د يهودۍ ښځې کورته ورغی او له هغې څخه يې د روغتيا پوښتنه وکړه. دا خبره يهودۍ ښځې ته د حيرانتيا وړ وه. هغې د رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په صبر او حوصلې آفرين وواېه او په هماغه ورځ يې ايمان راوړ او مسلمانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووايي.

۲. پوښتنې:

- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځايونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچوکې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې __________ و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار __________.

وايي چې مبارک په کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور __________ وو.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سینه __________ .

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودی ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د __________ پوښتنه وکړه.

په هماغه ورځ یې __________ راوړ او __________ شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

زغم، حوصله،جومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلویښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ په وخت کې د ښوونځی اداري ته یې استول دي.

پوښتنې:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي اداري ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي اداري ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان بابا د ښوونځي مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن دیوې ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ___________________.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک ګټې وښیي. او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې دناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍ لیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

۲. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي ادارې ته څه شی استوئ؟
- د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کیږي؟
- زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

داړتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته داړتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه _________________ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړیتا لیک د لیکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.

۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایي.او خپلې غلطۍ دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته که کوم کار پېښ شي د ښوونځي اداري ته څه استوئ؟
- د اړتیا لیک استول د ښوونځي اداري ته څه ګټه لري؟
- په اړتیا لیک کې نېټه لیکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتیا لیک لوستلی شي؟
- د اړتیا لیک د لیکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلویښتم لوست

څه چې وایې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، لیکل، انګې په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:

- کله مو د سارا یا د غره دلمنې ترڅنګه په لوړ آواز چیغه وهلې ده؟
- تاسې بیرته څه اورېدلي دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آورېدل شوي غږ ته څه وایې؟

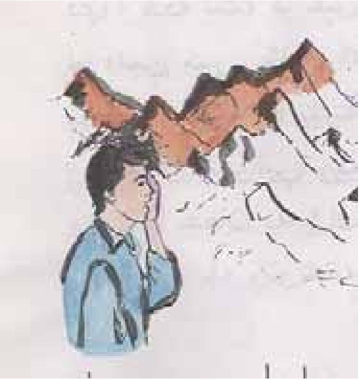

یوه ورځ اشرف د سېل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه یې له مخې څخه یو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به یې بېرته اورېده. هېڅکله یې داسې پېښه نه وه لیدلې. ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښنې کوي.اشرف غږ کړ: چې څوک یې؟ آواز یې واورېد چې څوک یې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز یې وویل: ته ډېر بې عقل یې! ځواب یې واورېد چې ته ډېر بې عقل یې. د اشرف غوسه زیاته شوه. په سختو خبرو یې پیل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وایې، ټکې په ټکي یې بېرته اورې. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو یې پیل وکړ چې غږ کوونکی پیدا کړي. هر څومره چې وګرځېد هغه یې ونه موندہ. په ډک زړه کورته راغی،پلار ته یې وویل: پلار جانه، نن په غره کې یوه هلک زما د آواز پېښنې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پیدا مې نه کړ.

پلار یې چې د خپل زوی ټولې خبرې واورېدې داسې یې ورته وویل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بېرته تاته راګرځېدلي دي. په غرونو او داسې نورو ځایونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بیا بېرته راګرځي او اورېدل کیږي. بیا یې د ا شعر ورته وواېه:

دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز
چې وایو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آواز دغه غبرګون چې د جګو غرونو ترمنځ د تنګو درو په اړخونو کې رامنځته کیږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انګې په نامه هم یادیږي دغه غبرګون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته ووایي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د هرګروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته __________.

یو غره ته _________.

هلته په لوبو اخته ________.

ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پیښې _______.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګې ـ د غرېغبرګون ، کرنګار

پیښه ـ واقعه

غوسه ـ قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه څلویښتم لوست

افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي په دې وپوهیږي چې زموږ د هیواد څلورو خواوته کوم ... هیوادونه پراته دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې زموږ ګران هیوادافغانستان په کومه وچه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ویلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هیوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هیواد کې کوم ملیتونه اوسیږي؟ نومونه یې واخلئ؟

افغانستان زموږ هیواد دی او د آسیا په لویه وچه کې پروت دی. خلک ورته د آسیا زړه هم وایي. زموږ د هیواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختیځ ته یې پاکستان او لویدیځ ته یې د ایران هیواد موقعیت لري. زموږ په هیواد کې ډېر قومونه او ملیتونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن

بلوچ،نورستانیان، پشه یان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کیږي.زموږ د بدن وینه د هیواد له اوبو، هوا، غلو، دانواو میوو څخه جوړه شوې ده.دا هیواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته یې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي یو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هیواد په پراخه او ښایسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند تر پایه پورې د خپل ګران هیواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هیواد همېشه ودان او سمسور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تختنه وليکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بيا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډيو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.

۲. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

افغانستان، مليتونه، مور، هېواد، ودان.

۳. دلاندې جملودتشو ځايونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او په خپلوکتابچو کې يې وليکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. ________ د آسيا په لويه وچه کې پروت دې.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ____ ژوند کوي.

زموږ د بدن وينه د ____ له _____، هوا ، غلو ، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلوکتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و ليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلویښتم لوست

عام نوم

قلم، کتاب، مور، هېواد ، میوې، ونې، تیرې، ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وايي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډبرو سکاره یوه تور رنګي ماده ده چې زموږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زموږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډبرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډېره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.

۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، څمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هېواد، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پر اصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلوېښتم لوست
کليوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، ليکل ، او د کليوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- د کليوال په معنا پوهيږئ ؟
- چاته مونږ کليوال ويلی شو؟
- له کليوالو سره څنګه سلوک په کار دی؟

يوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه د کليوال په معناپوهيږئ ؟

بريالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ويې ويل: هو، په هغه کلي کې چې موږ ژوند کو و، شاوخوا ګاونډيان موکليوال بلل کيږي. ښوونکي وويل: هو، بچيانو موږ ټول په کليوکې او سيمو.شاوخوا ګاونډيان مو، خپل دي اوکه پردي، پر موږ دګاونډيتوب يوشان حقونه لري.

څنګه چې خپلې کورنۍ ته دخدمت کولو مسؤليت لرو دغه راز خپلوکليوالو ته هم مسؤل يو چې ور سره مينه ولرو، دهغوی ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی سره مرسته وکړو . موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک و ګڼو، اوله هغوی سره په خوشحالۍ ، وروری او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دکليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

دزده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي دکليـوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.

٢. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

٣. شاوخوا ګاونډيان مو کليوال ___________.

ښوونکي وويل: هو ، بچيانومونږ ټول په کليو کې __________.

مونږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک __________.

له هغوی سره په خوشحالۍ، ورورۍ او نيکمرغۍ ژوند __________.

۴. د لاندې چوکاټ پـه څيـر پـه خپلوکتـابچوکی چوکـاټ جـوړکړئ او د جمعـې کلمـې پـه مفردو کلمو واړوئ!

جمع	مفرد
ګاونډيان	ګاونډی
کلي	
حقونه	
بچيان	

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دکليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلموسره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچوکې دکليوالی ژوندپه اړه څوجملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

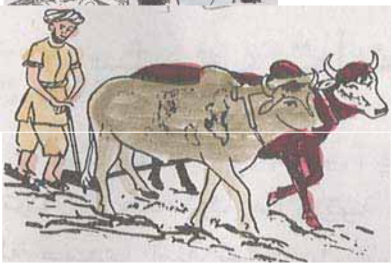

پنځوسم لوست

بشري ټولنه

موخه: د متن لوستل، لیکل په ټولنه کې دګډې مرستې په ارزښت اوګټو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې ټولنه څه ته وایي؟
- مونږ ولې ډاکټر، ښوونکي، خټګر، ترکاڼ، او داسې نوروته اړتیا لرو؟

دیوې ټولنې وګړي په یوازې ځان د ژوند ټولې اړتیاوې نه شي پوره کولی، ځکه نو یو دبل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتیا لري. ټول هغه وګړي چې په یوه ځای کې سره ژوند کوي، یوه ټولنه جوړ وي، چې د وګړنیزې ټولنې په نوم یاد یږي. په وګړنیزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زیار کاږي لکه ښوونکي ، ډاکټران ،انجنیران ، سوداګران ، بزګران، خټګران، ترکاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو دبل اړتیاوې ور پوره کوي. دمثال په توګه که چېرې خټګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بیا ډاکتر ته اړ دي. همدا راز دوی بیا ګنډ ونکي ته اړ دي. په دې توګه یودبل اړتیا لېرې کوي. هر څومره چې د یوې ټولنې و ګړي یو موټي، یوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتیا وي برابر یږي داسې ټولنه بیا په خپله هم په خوشحالۍ او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته یې هم ګټه رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته ولیکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.

۲. په خپلو کتابچو کې دې ولیکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟

خټګر- ډاکټر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پولیس - پښ - ترکاڼ

۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په ښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!

وګړنیزه ټولنه څه ته وایي ؟

هغې ټولنی ته وایي چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.

هغې ټولنی ته وایي چې انسان په یواځې توګه ژوند وکړي.

هغې ټولنی ته وایي چې ټول وګړي په یوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.

۴. لغتونه او معنا ګانې

زیـــار ، کوښښ

وګړي ، خلک

هوسا ، آرام

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو و ګړنیزه ټولنه و پیژنده؟
- زده کوونکود ګډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیداکړه او په ازرښت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې ولیکي او په لنډ وجملوکې دې وکاروي.

ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو پنځوسم لوست

ضمير

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغی

موخه: د متن لوستل، ليکل، دضمير په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟
- ويلی شئ چې ضمير څه ډول کلمې ته وايي؟

ضمير: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په ځای کارول کيږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، ځوک، چا .

تږوکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته يې وويل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کو چنۍ خورده ته بايد له ځانه کو چني ماشومان و نه و هې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازيې ورته وويل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ يم نوته ولې ما وهې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمیر په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټوکی څخه د ضمیرکلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. د لاندې درکړل شویو ضمیر و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ !

هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، څوک، هغې ، چا .

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضمیرونو باندې بشپړې کړئ!

________ څوکۍ زماده.

________ کتاب لولم.

________ پرون چېرې تللی وې؟

________ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.

________ چې زموږ په شا وخواکې اوسېږي ، ګاونډي بلل کیږي.

________ دجرګې له پر یکړو څخه سرغړ ونه نه کوي.

________ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمیر وپیژانده ؟ اویه دې پوه شول چې ضمیر دنوم په ځای کارول کیږي.
- دضمیر په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضمیرونه یې په جملوکی و کارولی شول ؟
- ضمیرونه یې په نیمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضمیرونه په جملو کې وکاروئ!

(زه ، څوک، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه، هغې، هغوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلی	ښايسته - پاک
خورا - ډېر	خوارِه - هوښيار
سپين- شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې يې پېژندل او په جملوکې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کی څه ليکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او څرنګوالی يې له زمانی په پام کی نيولو سره بيان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت ، عالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هيلـه مـې ده چې ښـه ښوونـکی شـمـه
لـوړ وفـکـر ونـو هـځـوونـکی شـمـه
هيلـه مـې ده چې مـاشـو مـان و روزم
دخـپـل هــېواد ښکلي زلـميان و روزم
داسی زلـمی چـې وي پـه پـوهې سمبال
دپـوهـې بـڼ تــه بـلــبـلا ن و روزم
پتمنې نـجـونې مـې د زړه هيلـې دي
دمـلالـۍ پـه څېـر انــسـان وروزم
نـژنـده غـوارم ښـه ښـوونـکی شـمـه
لـوړوفـکـر ونـو هـځـوونـکی شـمـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دي متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دي د زده کوونکو دسويې په پام کی نيولو سره لنډ معلومات له مثالو نو سره وړاندي کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دي د (صفت) کلمې په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکی دي په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.

٢. د هر ګروپ زده کوونکي دي په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بيا دي لاندي صفتونه په لنډ وجملوکي وکاروي.

(ښه، ښکلی ، ښايسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښيار، سپين ، پوه).

لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نيسي.

٣. له چوکاټ څخه مناسبی کلمې و ټاکئ اوبيا يې په کتابچو کې دجملو په تشوځايونو کې وکاروئ.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښيار ، شين ،

زموږ هېواد _____ خټکي لري.

زه خپل بدن ____ ساتم.

_____ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .

په بڼ کې _____ ګلان ډېروي.

هرڅوک چی ډېر درس ووايي _____ ترلاسه کوي.

زموږ ګران هېواد ________ سيندونه لري.

زما.......... رنګ خوښيږي.

زما ورور ډېر_______ هلک دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندي دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ښه ، پاکی ، ښايسته ، ډېر، خواږه ، هوښيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري پنځوسم لوست

مبتدا اوخبر

موخه: د متن لوستل ، ليكل، دمبتدا او خبر په هكله معلومات او په جملو كې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:
- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا : مبتدا دجملې هغه برخه ده چې دحکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملې هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت ګرځي.

لاندې مثالو نه وګورئ!

داکتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داکتاب) مبتدا دی، ځکه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبر دی، ځکه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چې د خبرمفهوم دی نسبت ورته شوی او (ولاړدی) خبردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تـختې پرمخ ولیکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولګي پـه مخ کې نورو زده کوونکو ته ووایي.

۳. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په یوه ګل نه پسرلی کیږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلارې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې یې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنی دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې ولیکي او بیا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

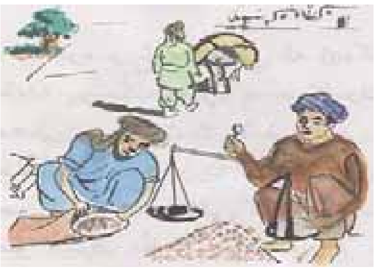

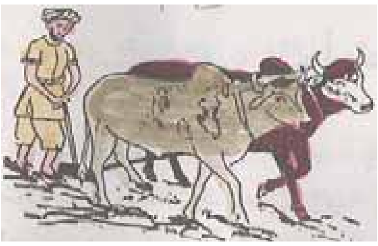

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار اود زحمت په ارزښت او ګټو پوهېدل اوپه متن کې دصفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به يې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزيار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زمونږ په کلي کې يو ځوان و. کاريې نه کاوه او ورځ به يې په لټې تېروله. هر وخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې او پيسې په پور غوښتلې. په دې توګه به يې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. يوه ورځ هغه دپوردا خېستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خوهېڅا پور ورنه کړ. له ځان سره يې وويل چې دمحمود پلار خويو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې يې ورته وويلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبرو، ورته يې وويل: يوه خبره درته کوم، که ويې منې، ځوان هلک ورته وويل: منم يې، څه را ته وايې؟
سړي ورته وويل: زما پنځه جريبه للمي ځمکه ده، هغه وکره. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته درکړم. ځوان دمحمود دپلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلاسه يې ورته کولبه وغوښته اود ځمکې په اړولويې پيل وکړ. وروسته يې په ځمکه کې دغنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پا خه شول هغه يې وريبل او دميده کېدو او پاکولو وروسته يې بياد خپلې برخې د اخيستلو غوښتنه وکړه. دمحمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بيايې داسې ورته وويل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې دخپل کار او زيار پايله ولېده نو وپوهېده چې رښتيا هم بې زحمته را حت نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بيا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پايلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بيا دې د هر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي او د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

٢.زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې د صفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې وليکي.

٣. په خپلو کتابچو کې لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زموږ په کلي کې يو ځوان ____________.

هروخت به يې له کليوالو څخه غلې، داني اوپيسې په پور ______________.

يوه ورځ ________ دپور داخيستلويه خاطر هرې خوا ته ډېر ________.

دمحمود پلار خو يو _________ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه __________.

يوه خبره درته کوم ، که ويې _____________.

ځوان هلک ورته وويل: منم يې څه را ته __________؟

زماپنځه جريبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته ________.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر______ شو.

ځوان چې دخپل کار او ______ پايله وليده ، نو وپوهېدو چې رښتيا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې د صفت کلمې په ګوته کړای شوي؟
- ورکړل شوې نيمګړې جملې يې په مناسبو کلمو ډکې کړی شوی؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچوکې دغه کلمې په جملوکې وکاروي: (کاراو زيار ، بې کاري ، راحت ، پور)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دوېم – څلورم – اندازه – برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوويې ليکي، عدد وپېژني او په جملوکې يې و کارولی شي.

پوښتني:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغی کلمې ته وايي چې ديوه شي اندازه او درجه وښيي.

پرون د برياليې پلار د مـوادو د اخيستو لـه پاره بازارتـه تللی و . هغه پنځوس ۵۰ کيلواوړه د برش ۳۰ کيلووريجې ، لس ۱۰ کيلو غوړي او اوه ۷، کيلو بوره واخيسته. سربيره پردې يې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبرياليې له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه يې د ملالۍ له پاره هم واخيستل. کله چې هغه کورته راغی لوريې وويل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتا بچې هم نه لرم . پلاريې په خنداشو او ويې ويل: لـو رجانې د اندېښنی خبره نه ده ما خو کتابچې او ثوداني قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستااو دو ه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخيستل او له هغه څخه يې ډېره مننه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لار ښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې دعدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې دعدد مثالو نه په تخته وليکي لکه:
لس کتابچې ، دوه قلمونه، پنځه ګېلاسونه، اوه کيلو بوره ، دېرش کيلو وريجې .
اوبيا دې په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه يو دبل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د عدد کلمې تعريف له ياده ووايي او مثال دې پر تخته وليکي.
٢. لاندې جملې دې ولولي او بيا دې په کې عدد په ګوته کړي.
زه په څلورم ټولګي کې درس وايم.
هغوی پرون شپږ (٢) دانې قلمونه واخيستل.
محمود دوه ورځې مخکې چېرته ولاړ؟
دغه اته (٨) دانې کتا بونه د هغه دي ؟
٣. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
(٨-٢-٧-۵-٩-)

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکی کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي.؟

کورنۍ دنده:

لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!
د يو لاس .... ګوتې وي.
د انسان .... سترګې وي.
د حيوان .... پښې وي.
د ماښام لمونځ .... رکعته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پـــوهنـــه ده رڼـــــــــــا وطـــــن تـــــه مــــوښکـــــلا

کتــــــاب او قلـــــــم زمــــــــوږه رهنــمـــــا

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا

کتاب او قلـــم زموږه رهنما

وطـــــن زمــــا يې ځـــــان له تـــانه شـــم قربــــان

تــــه وينـــه دافغــــــان تـــــه لـــوړ پــه ټول جهان

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا

کتاب او قلـــم زموږه رهنما

آبـــــاد اوســــــې آبــــــاد وطنــــه تـــــه شـــې ښـــاد

مــونـــــږه سرښنـــدوپه تــــا اوســـــــــاتو دې آزاد

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا

کتاب او قلـــم زموږه رهنما

تـــــه کور يې هــــم مــې ګور تـــــه پلاريـــې هــــم مې مور

تـــــــه زړه دآســـــــيا او زمـــــا دستر ګـــــو تـــور

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا

کتاب او قلـــم زموږه رهنما

تـــــه ننــــګ يې دآريـــــا او تـــــاج يې ديــــــا

ځاريــږمــــــه لـــــه تـــــا افغـــــانستــــــان زمـــا

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا

کتاب او قلـــم زموږه رهنما

محمد مُعين مرستيال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library